

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 3012710
Steller: M.P. van der Horst
Datum presidium: 15 januari 2026
Datum raadsvergadering: 12 februari 2026

Team: Griffie
Teammanager: M.P. van der Horst
Portefeuillehouder: J. Nieuwenburg
E-mail: m.vander.horst@hoorn.nl

Onderwerp

Doorontwikkeling regionale samenwerking gemeenteraden Westfriesland

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Advies kwartiermaker doorontwikkeling regionale samenwerking gemeenteraden Westfriesland
2	Rapport TwijnstraGudde

De raad besluit

- In te stemmen met de doorontwikkeling van de regionale samenwerking gemeenteraden en daarvoor de ambitie en richting uit het advies van de kwartiermaker te onderschrijven, te weten:
 - Het instellen van een agendacommissie voor de regionale raadsledenbijeenkomsten;
 - Het afwisselend laten invullen van het voorzitterschap door burgemeesters en raadsleden;
 - Het nastreven van focus en verdieping door:
 - twee Gemeenschappelijke Regelingen door de agendacommissie te laten prioriteren en daar raadsleden voor af te vaardigen en
 - de algemene regionale raadsledenbijeenkomsten aan te laten sluiten op de strategische agendapunten uit het Pact van Westfriesland;
 - Het investeren in ondersteuning en begeleiding van de regionale samenwerking en de doorontwikkeling in de vorm van een regionale raadsadviseur;
 - Het investeren op de onderlinge relatie tussen gemeenteraden.
- Een budget van € 29.607 dat is gebaseerd op het inwoneraantal beschikbaar te stellen om een regionale raadadviseur aan te stellen en dit voor 2026 incidenteel te dekken uit het budget incidenteel onvoorzien.
- Structurele dekking vanaf 2027 te regelen in de Kadernota 2026.

Samenvatting

De gemeenteraad wordt voorgesteld in te stemmen met de verdere doorontwikkeling van de samenwerking tussen gemeenteraden op regionaal niveau, de ambitie en richting uit het advies van de kwartiermaker te onderschrijven. Dit betekent dat voor de regionale samenwerking tussen de zeven gemeenteraden een agendacommissie wordt ingesteld, het voorzitterschap afwisselend wordt ingevuld tussen burgemeesters en raadsleden, dat focus en verdieping wordt nagestreefd door twee gemeenschappelijke regelingen prioriteit te geven en hiervoor raadsleden af te vaardigen en de regionale raadsledenbijeenkomsten aan te laten sluiten op de strategische agendapunten uit het Pact van Westfriesland. Hiervoor is het noodzakelijk om budget beschikbaar te stellen voor een regionale raadadviseur voor het uitvoeren van dit advies en het ondersteunen van de regionale raadsledenbijeenkomsten.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

De presidia van de zeven Westfriesse gemeenten hebben een kwartiermaker opdracht gegeven om het rapport van TwynstraGudde als basis te gebruiken voor het vervolg van de doorontwikkeling van de regionale samenwerking tussen gemeenteraden.

Belang

Om de samenwerking tussen de gemeenteraden in de regio te verbeteren en door te ontwikkelen is geld nodig voor ondersteuning, begeleiding en advisering. Dit is het juiste moment omdat de nieuwgekozen gemeenteraden dan direct van de verbeterde regionale samenwerking kunnen profiteren.

Centrale vraag

Hoe zorgen we ervoor dat gekozen raden hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol waar kunnen maken als er intergemeentelijk wordt samengewerkt?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Het beoogd maatschappelijk resultaat is dat de Westfriesse gemeenteraden op regionaal niveau hun kaders stellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol kunnen vervullen voor regionale onderwerpen. Voor een uitgebreidere toelichting op de effecten wordt verwezen naar pagina's 3 en 4 van het advies van de kwartiermaker.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

De griffiers zien voor zichzelf of de griffie geen duurzame toekomst in de huidige werkwijze. Het plaatsvinden van regionale bijeenkomsten hangt daardoor in sterke mate af van de colleges. Zij zien wellicht nog steeds de noodzaak om de gemeenteraden op regionaal niveau te informeren over bepaalde onderwerpen. Deze bijeenkomsten worden dan echter georganiseerd door de colleges en niet meer door de griffie(r)s.

4. Kaders

Vaststelling Pact van Westfriesland 2025 – 2035 (9 december 2025):

Het Pact van Westfriesland 2025–2035 is de gezamenlijke strategische agenda van de zeven Westfriesse gemeenten, in samenwerking met ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het Pact is op 9 december 2025 door de raad vastgesteld. In het raadsvoorstel bij het Pact stond als één van de argumenten: samenwerking met de raad versterken: de betrokkenheid van raadsleden bij de regionale opgaven krijgt een structurele vorm. Op dit moment werkt een kwartiermaker aan het versterken van de raadssamenwerking met als doel om de positie van de raden in de regio te verbeteren.

5. Argumenten

De regio Westfriesland kent al meer dan tien jaar een zekere cultuur van regionale samenwerking en dit kent in meer en mindere mate een zeker draagvlak. In 2021 is gestart met het gesprek over de doorontwikkeling van de regionale raadsledenbijeenkomsten die in Westfriesland worden georganiseerd. De griffiers hebben toen een aanzet gedaan en benadrukten daarbij de noodzaak om regionaal samen te werken op de grote maatschappelijke opgaven. Aan een kwartiermaker is gevraagd om met het rapport van TwynstraGudde (zie bijlage 2) in de hand een raadsvoorstel voor te bereiden over het vervolg van de doorontwikkeling. De opdracht aan de kwartiermaker luidde als volgt: het faciliteren van de doorontwikkeling van de regionale raadsledenbijeenkomsten in de startfase en de besluitvorming voorbereiden voor de inrichting en structurele ondersteuning van de regionale raadssamenwerking. Of simpeler: werken aan een routekaart met als eindbestemming een raadsvoorstel over het vervolg op de doorontwikkeling. Het advies van de kwartiermaker is bijgevoegd (bijlage 1).

Regionalisering takenpakket

Het takenpakket van gemeenten verbreedt en verdiept zich. Regionalisering van het lokale bestuur is een trend in gemeenteland. De ene keer door (verandering van) wetgeving, de andere keer door lokale en regionale overwegingen. Steeds vaker pakt het lokale bestuur opgaven in samenwerking met buurgemeenten op. Dat gebeurt ook in Westfriesland. Daarmee groeit de bestuurlijke maar ook de financiële (steeds groter deel van de gemeentelijke begroting) aandacht die uitgaat naar 'de regio'. Samenwerking is ook een logisch vervolg voor taken die niet allemaal op lokaal niveau opgepakt kunnen worden. Om de raden goed in positie te houden is een doorontwikkeling van de regionale samenwerking tussen de zeven raden nodig en dit vraagt om een investering in ondersteuning, begeleiding en advisering. Gemeenteraden – onder andere de Westfriese - worstelen met hun rol en de grip die zij kunnen hebben op het aansturen van de diverse regionale samenwerkingsverbanden. Daarnaast zijn steeds meer maatschappelijke opgaven niet meer op lokale schaal op te lossen en kijkt ook het Rijk steeds vaker naar 'de regio'. De roep om een passende democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden en opgaven waarin men samen optrekt, neemt toe. Anders gezegd: hoe zorgen we ervoor dat gekozen raden hun kaders stellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol waar kunnen maken als er intergemeentelijk wordt samengewerkt?

Doorontwikkeling

Al in 2023 heeft TwynstraGudde op verzoek van de Westfriese gemeenteraden (via de presidia) een onderzoek uitgevoerd naar de doorontwikkeling van de regionale raadsledenbijeenkomsten. De Westfriese raadsleden zijn hierin nauw betrokken en hebben zelf kunnen aangeven hoe zij tegen de eigen regionale samenwerking aankijken, welke kant het op zou moeten gaan en wat hiervoor nodig is. In het rapport beschrijft TwynstraGudde drie scenario's:

- Scenario 1: de status qua. Alles blijft zoals het nu is.
- Scenario 2: wat je aandacht geeft, groeit. Door een aantal gerichte verbeteringen, groeit de betrokkenheid en grip van raadsleden.
- Scenario 3: er wordt een regionale raadscommissie ingesteld, waardoor op regionale onderwerpen, de oordeelsvorming regionaal plaatsvindt.

Alle drie de scenario's vragen om investering in ambtelijke ondersteuning. Dit loopt op van 0,6, 0,8 tot 1,0 fte. In 2025 is – ook weer in overleg met de presidia en met budget van de provincie – een kwartiermaker aangesteld die een advies heeft gemaakt over de daadwerkelijk te nemen stappen.

Advies kwartiermaker

De kwartiermaker adviseert scenario 2 uit het TwynstraGudde rapport uit te werken, namelijk te starten met een agendacommissie op regionaal niveau en te werken met afgevaardigden van elke gemeenteraad voor de agendacommissie en twee te prioriteren gemeenschappelijke regelingen. Zij adviseert verder om de bijeenkomsten aan te laten sluiten bij de strategische agendapunten uit het Pact van Westfriesland en de raadsleden ook een grotere rol te geven bij het voorzitterschap van de bijeenkomsten. Het doel is om het eigenaarschap van de bijeenkomsten te beleggen bij de raadsleden zelf en te investeren in het verhogen van de kwaliteit van de bijeenkomsten. Tenslotte adviseert zij om te investeren in de onderlinge relaties. Dit vraagt om een investering in ondersteuning, begeleiding en advisering. Om die reden wordt voorgesteld om gezamenlijk met de Westfriese raden geld beschikbaar te stellen om een regionale raadsadviseur te werven, die zich volledig kan richten op het uitwerken van het advies van de kwartiermaker.

Benodigde regionale ambtelijke ondersteuning

TwynstraGudde heeft in 2023 al geconstateerd dat ook met de huidige vorm van regionale samenwerking de capaciteit op de griffies onvoldoende is. De griffiers hebben geen tijd voor regionale samenwerking en doen veel van het voorbereidende werk voor de regionale bijeenkomsten 'erbij'. Dit gaat dan wel ten koste van de lokale ondersteuning van de eigen gemeenteraad dan wel ten koste van de kwaliteit en de strategische advisering over regionale samenwerking richting de eigen gemeenteraad.

Met een regionale raadsadviseur kan er geïnvesteerd worden in het aanbrengen van een heldere werkwijze en structuur, waardoor er meer en betere regionale ondersteuning is bij de kaders stellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak van de gemeenteraden.

Kanttekening/alternatief

Het gevraagde budget is noodzakelijk voor de ondersteuning en verdere doorontwikkeling van de regionale raadsledenbijeenkomsten. Als er geen regionaal budget komt, dan blijven de griffiers in Westfries verband samenwerken om regionale afstemming te bevorderen, maar zonder structurele middelen is het niet meer mogelijk de regionale raadsledenbijeenkomst door te zetten op huidige wijze. Zoals aangegeven op pagina 5 van het advies van de kwartiermaker, sluiten de huidige bijeenkomsten niet aan op de behoefte van raadsleden en een groot deel van de raadsleden zijn daarom ontevreden over de bijeenkomsten. De griffiers zien voor zichzelf of de griffie geen duurzame toekomst in de huidige werkwijze. Het plaatsvinden van regionale bijeenkomsten hangt daardoor in sterke mate af van de colleges. Zij zien wellicht nog steeds de noodzaak om de gemeenteraden op regionaal niveau te informeren over bepaalde onderwerpen. Deze bijeenkomsten worden dan echter georganiseerd door de colleges en niet meer door de griffie(r)s.

Deze kwaliteitsimpuls kost tijd. Met het aanstellen van een regionale raadsadviseur zal niet direct de gehele samenwerking tussen raden verbeteren. Dit traject vraagt nog altijd tijd en aandacht. Om die reden is het verstandig de doorontwikkeling na 1 of 2 jaar met elkaar te evalueren en indien dat nodig is, de doelstellingen of de werkwijze te wijzigen.

Gevraagde budget

Geschatte jaarlijkse bijdrage in de loonkosten en kosten overhead voor regionale raadsadviseur voor minimaal 0,6 fte uitgesplitst naar gemeente.

Gemeente	Inwoneraantal (CBS 2025)	Percentage	Bijdrage in loonkosten	Bijdrage aan kosten overhead
Hoorn	76.036	34,58%	€ 22.553	€ 7.054
Medemblik	45.934	20,89%	€ 13.625	€ 4.262
Koggenland	23.821	10,84%	€ 7.070	€ 2.211
Stede Broec	22.253	10,12%	€ 6.600	€ 2.064
Drechterland	20.476	9,31%	€ 6.072	€ 1.899
Enkhuizen	18.847	8,57%	€ 5.589	€ 1.748
Opmeer	12.491	5,68%	€ 3.705	€ 1.159

De gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari van het voorgaande jaar. Dat is een werkwijze die vaker bij de regionale samenwerking wordt gebruikt om de kosten te verdelen.

Totale kosten op basis van CAO Gemeenten 2026

1,0 fte = €108.702 (ex €34.000 overhead)

0,6 fte = €65.221 (ex €20.400 overhead)

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

De presidia van de zeven Westfriese gemeenten hebben ingestemd met het aanstellen van een kwartiermaker om dit raadsvoorstel voor te bereiden. De provincie heeft op verzoek van de presidia een financiële bijdrage beschikbaar gesteld om de kwartiermaker te financieren. De kwartiermaker heeft vervolgens de volgende stappen ondernomen:

- Een ronde langs alle presidia, griffiers en burgemeesters over ervaringen en verbeterpunten;
- Gesprekken met het Regioteam, de provincie en de Westfriese Samenwerkingsdriehoek (overleg tussen een vertegenwoordiging van burgemeesters, griffiers, gemeentesecretarissen, voorzitters portefeuillehoudersoverleggen) over ervaringen en verbeterpunten;
- Deelname aan en voorbereiding van 5 regionale raadsledenbijeenkomsten, waaronder twee bijeenkomsten over het Pact van Westfriesland;
- Gesprekken met griffiers, adviseurs en raadsleden uit verschillende regio's, o.a. Alkmaar en Noordkop;
- Deelname aan een regionale raadsledenbijeenkomst in de regio Alkmaar en het online volgen en terugkijken van regionale raadscommissievergaderingen in de Noordkop;
- Presentaties in de regionale raadsledenbijeenkomsten;
- Presenteren van het eindadvies en beantwoorden van vragen in het presidium;
- En uiteraard dossieronderzoek.

Dit alles is meegenomen in het advies van de kwartiermaker.

7. Financiële gevolgen

Voorgesteld wordt om de Hoornse bijdrage van € 29.607 beschikbaar te stellen voor een regionale raadadviseur en dit voor 2026 incidenteel te dekken uit het budget incidenteel onvoorzien. Daarnaast wordt voorgesteld om de structurele dekking vanaf 2027 te regelen in de Kadernota 2026.

8. Communicatie

Het raadsbesluit wordt opgenomen in het persbericht over de besluiten die zijn genomen in de raadsvergadering van 12 februari 2026.

9. Realisatie

De Westfriese griffiers voeren dit raadsbesluit uit. De regionale raadsadviseur wordt onderdeel van één van de zeven griffies. Daarom is het logisch om de griffiers gezamenlijk de werving te laten oppakken. Uiteraard worden de werkgeverscommissies van de afzonderlijke gemeenteraden hiervan op de hoogte gehouden, met het oog op hun rol als werkgever van de griffie.

Hoorn,

Het presidium van de gemeenteraad van Hoorn

Namens deze,

de griffier

de voorzitter van de raad

